

Međunarodni znanstveni skup *Hrvatska dječja knjiga u europskom kontekstu*

Zagreb, 3. travnja 2014.

Jednodnevni Međunarodni znanstveni skup *Hrvatska dječja knjiga u europskom kontekstu* održan je u Zagrebu povodom Međunarodnoga dana dječje knjige 3. travnja 2014. godine. Organizirali su ga Hrvatski centar za dječju knjigu, kao nacionalna sekcija međunarodne udruge IBBY, i Knjižnice grada Zagreba, u suradnji s Učiteljskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu, zagrebačkim Goethe-Institutom, Slovenskom sekcijom IBBY-ja i Odjelom za djecu i mladež Gradske knjižnice u Zagrebu.

Na Skupu su, osim radova istraživača dječje književnosti iz Hrvatske, izneseni i radovi istraživača iz Slovenije, Njemačke i Slovačke. Skup se odvijao u prostorijama Hrvatskoga centra za dječju knjigu u Zagrebu.

Prije početka skupa svečano je otvorena popratna izložba *Hrvatske knjige na Časnoj listi IBBY – IBBY Honour List (1996. – 2014.)* s tridesetak najboljih hrvatskih knjiga za djecu i mladež.

U uvodnoj je riječi Ranka Javor pojasnila kontekst i razloge koji su doveli do organizacije Skupa i najavila pripremljena izlaganja.

Prva je izlagačica bila Katja Wiebe iz Münchena koja je predstavila Međunarodnu knjižnicu za mlade u tome gradu. Münchenska je knjižnica najveća knjižnica međunarodne književnosti za djecu i mlade u svijetu, a njezina zbirka premašuje broj od šesto tisuća knjiga za djecu, napisanih na više od 130 jezika. Osim toga, posjetitelji knjižnice, kojoj su na raspolaganju prostorije cijeloga dvorca, imaju priliku razgledati četiri izložbena postava posvećena slavnim njemačkim autorima i ilustratorima dječjih knjiga. Istaknula je da knjižnica ima funkciju istraživačkoga centra za međunarodne znanstvenike dječje književnosti te da je mjesto održavanja raznih tribina, radionica i izložbi.

O doticajima hrvatske i svjetske dječje književnosti govorila je Dubravka Težak koja je istaknula da je svjetska dječja književnost ostavila traga u razvoju hrvatske dječje književnosti. Pritom se u povijesnome pregledu osvrnula na aspekte dobrih i loših utjecaja. Također je upozorila i na sličnosti koje postoje između nekih svjetskih i hrvatskih djela, uspoređujući, naprimjer, *Čudnovate zgode šegrta Hlapića* (1913.) Ivane Brlić-Mažuranić i *Razmo u skinji* (1956.) švedske dječje književnice Astrid Lindgren te *Male žene* (1868./1869.) američke spisateljice Louise May Alcott i trilogiju *Zlatni danci* (1919.) Jagode Truhelke. Također je istaknula pojavu sličnosti autorskoga djela pojedinih književnika u cjelini, na primjer autorskih opusa Mate Lovraka i Ericha Kästnera.

Slovački prijevodi hrvatske dječje književnosti imaju bogatu povijest i obiluju velikim brojem kvalitetnih uradaka, u što nas je svojim referatom uvjerala Alica Kulihová iz Bratislave. Neki od tih prijevoda djela su Antuna Vjenceslava Truhelke, Ivane Brlić-Mažuranić, Vladimira Nazora, Mate Lovraka, sve do suvremenih autora kao što je Zvonimir Balog. Osim što su prijevodi objavljeni u knjigama, pojavili su se i u časopisima za djecu i mladež.

O hrvatskoj i slovenskoj dječjoj književnosti i književnosti za mlade govorila je Dragica Haramija iz Maribora. Osvrnula se na to da su se do 1991. te književnosti često

znanstveno istraživale u kontekstu drugih nacionalnih dječjih književnosti bivše Jugoslavije, navodeći primjere studija Zlate Pirnat-Cognard i Murisa Idrizovića iz 1980-ih godina. S druge strane, tematikom se slovenske dječje književnosti u to vrijeme zasebno bavio Jože Pogačnik. Najviše komparatističkih studija o slovenskoj i hrvatskoj književnosti za mlade napisao je hrvatski istraživač dječje književnosti Milan Crnković. Nadalje, postoje hrvatski odnosno slovenski prijevodi djela važnijih autora kao što su Svetlana Makarović i Kajetan Kovič te Sunčana Škrinjarić i Zvonimir Balog. U novije se vrijeme na hrvatski jezik prevodi zanimljiva slovenska proza Dese Muck, a na slovenski jezik hrvatski autor Kašmir Huseinović. Također, postoje i slikovnice slovenskih autorica i hrvatskih ilustratora izdane i na hrvatskome i na slovenskome jeziku.

U nastavku je Iris Šmidt Pelajić govorila o hrvatsko-njemačkim vezama u prijevodima klasika dječje književnosti. Spomenula je kakva je priroda tih veza danas, u kojoj su mjeri hrvatski klasici dječje književnosti u prijevodima dostupni i poznati mladim čitateljima njemačkoga govornoga područja te kakva je povijest hrvatskih kulturnih i književnih veza s austrijskom i njemačkom kulturom. Posebno se osvrnula na to koja su djela iz tih kultura uvrštena u hrvatske nastavne programe i popise lektire za osnovnu školu.

Komparativnu dječju književnost iz hrvatske perspektive približe je objasnila Smiljana Narančić Kovač koja smatra da komparativna, odnosno poredbena dječja književnost uključuje različite istraživačke pristupe i uspostavlja temelje za razumijevanje mnogih načelnih aspekata dječje književnosti. Upozorila je da nacionalna dječja književnost uvijek posvaja i na taj način ujedno uključuje pojedina djela koja pripadaju međunarodnoj baštini dječje književnosti, stoga ju se ne može do kraja razumjeti ako se ne uzmu u obzir njezine veze s kontekstom u kojemu nastaje. Također je razmotrila devet izdvojenih područja poredbene dječje književnosti koje je postavila Emer O'Sullivan te pokazala kako se navedena područja realiziraju sa stajališta studija hrvatske dječje književnosti gdje su već uspostavljeni čvrsti temelji za takva istraživanja. Zaključila je da bi sustavni razvoj pojedinih područja interesa poredbene dječje književnosti omogućio jasnije razumijevanje mjesta i uloge hrvatske dječje književnosti u kontekstu ne samo europske, već i svjetske dječje književnosti.

Marina Danev prezentirala je istraživanje prijevoda hrvatskih autora na svjetske jezike koje je provedeno na Odjelu za djecu i mladež Gradske knjižnice u Zagrebu i Hrvatskoga centra za dječju knjigu. U istraživanju se koristila informatičkim sustavom ZAKI koji omogućava pretraživanje baze podataka po svim parametrima. Tako je izradila bibliografski popis knjiga hrvatskih autora iz kojega se vidi koliko je hrvatskih autora dostupno u prijevodu, koji su to autori i na koje se jezike njihova djela najčešće prevode.

Na samome kraju Natalija Dragoja predstavila je rezultate istraživanja o suvremenim prijevodima stranih pisaca na hrvatski jezik u zadnjih pet godina koje je također provedeno na fondu Odjela za djecu i mladež Gradske knjižnice Zagreb i Hrvatskoga centra za dječju knjigu. Istraživanje je obuhvatilo kvalitetne naslove za djecu i mlade od četiri do četrnaest godina. Također je pomoću informatičkoga sustava ZAKI utvrdila koliki je odnos sveukupno nabavljene literature na stranim jezicima u odnosu na kvalitetu, kolika je zastupljenost pojedinih jezika u prijevodima i koje su teme zastupljene u suvremenoj književnosti za djecu i mlade te je priredila pregled književnih djela koje korisnici rado posuđuju i čitaju. U raspravi je postavljeno pitanje određenja kriterija izbora pri popisivanju prevedenih djela,

no sudionici su također istaknuli veliku važnost provedenih istraživanja kao podloge za daljnja istraživanja.

Skup je privukao velik broj slušatelja, a zasigurno će i najavljeni zbornik radova imati široku publiku. Izneseni referati postavljaju temelje budućim istraživanjima komparativističkih tema u području dječje književnosti i književnosti za mlade i obećavaju uspostavljanje strukturiranoga područja poredbene dječje književnosti u hrvatskome kontekstu.

Ane Čerjan

Znanstveni skup *Hrvatsko školstvo u 20. stoljeću*

Zagreb, 10. – 11. travnja 2014. godine

Znanstveni skup *Hrvatsko školstvo u 20. stoljeću* u organizaciji Matice hrvatske službeno je otvoren u četvrtak 10. travnja 2014. godine. Svrha organizacije skupa bila je sustavno prikazati razvoj školstva u Hrvatskoj u 20. stoljeću te pokazati do kakvih je promjena došlo.

Nakon uvodnih riječi i pozdravnoga govora uslijedila su izlaganja radova istaknutih odgojno-obrazovnih stručnjaka. Izloženo je ukupno dvadeset osam radova koji su bili podijeljeni u osam sesija, a nakon svake sesije razvila se rasprava. Istraživači su se u radovima ponajprije bavili tendencijama i reformama u razvoju osnovnoga i srednjega školstva te visokih škola i sveučilišta osvrćući se pritom na položaj školskoga osoblja, učenika i studenata, ali i na državne politike koje su se zrcalile u udžbenicima. Tematske cjeline Skupa nemoguće je potpuno razdvojiti, no pojedini radovi određenim istraživačkim područjima ipak pripadaju više nego drugima.

Dinko Župan izlaganje o pučkome školstvu u doba Ivana Mažuranića započeo je širim povijesnim pregledom, a potom je napravio zaokret k reformi koja započinje 1874. godine kada je ban Ivan Mažuranić pokušao provesti modernizaciju tadašnjega hrvatskoga školstva. Kako bi došlo do unaprjeđenja obrazovanja, hrvatsko je školstvo, najprije osnovne i srednje škole, a potom i visoke škole i sveučilište, provelo različite reforme te se naposljetku razvilo do današnjega oblika. Proučavanje razvoja i reformi vrlo je važno jer se tako mogu uočiti pozitivne i negativne promjene u školstvu. Štefka Batinić u svojem istraživanju bavila se unutrašnjom, pedagoškom reformom škole u Hrvatskoj u razdoblju između dvaju svjetskih ratova, dok je Ljerka Vuk analizirala razvoj školstva za djelovanja Stjepana Radića u Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca te naglasila kako Radić nije uspio realizirati sve svoje zamisli. Zlata Živaković-Kerže istraživala je gimnazije u Osijeku od 1729. do 1992. godine, a Barbara i Kristina Riman zajednički su istražile položaj slovenskoga nastavnoga osoblja u osječkim gimnazijama od 1855. do 1945. godine. Tihana Luetić i Tihomir Vukelja u zajedničkome su radu prikazali kvantitativni aspekt odnosa srednjih škola i sveučilišta, posebno se orijentirajući na Matematičko-prirodoslovni odjel Mudroslovnoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Irena Živoder govorila je o razvoju osnovnoga školstva u Novoj Rači (selu u blizini Bjelovara), a s obzirom na to da je u istraživanju krenula od austrougarskoga modela i završila sa suvremenim školstvom, rezultate je svojega istraživanja podijelila u nekoliko vremenskih cjelina koje je povezala s društveno-političkim promjenama koje su u određenim razdobljima zahvaćale Hrvatsku. Elvira Islamović, za razliku od Irene Živoder,